

Informacija o gospodarskim kretanjima

siječanj 2018.

Sažetak

Mjesečni statistički pokazatelji dostupni za četvrto tromjesečje 2017. upućuju na nastavak rasta gospodarske aktivnosti, no smanjenim intenzitetom nego u prethodnom dijelu godine. Na početku četvrtog tromjesečja 2017. intenzivirao se rast zaposlenosti, a nezaposlenost se nastavila smanjivati. Potrošačke su se cijene, nakon stagnacije u studenome, u prosincu smanjile za 0,3% na mjesečnoj razini, dok se godišnja stopa inflacije spustila na 1,2%. Zbog pritiska na jačanje kune HNB je tijekom prosinca nastavio otkupljivati devize od banaka, što je rezultiralo najvećom do sada zabilježenom razinom slobodnih novčanih sredstava kreditnih institucija koja je tijekom prosinca prosječno iznosila 19,1 mlrd. kuna. Plasmani poduzećima i stanovništvu porasli su tijekom studenoga uz ubrzavanje rasta na godišnjoj razini. Neto inozemni dug domaćih sektora u listopadu se, nakon snažnog pada sredinom godine, nastavio blago smanjivati. Dostupni fiskalni podaci za drugu polovinu 2017. upućuju na nastavak poboljšanja salda opće države. Takva kretanja odražavaju se u daljnjem padu udjela duga opće države u BDP-u.

Model brze procjene BDP-a¹ upućuje na nastavak rasta tekuće gospodarske aktivnosti krajem 2017., iako sporijom dinamikom nego u prvih devet mjeseci 2017. (Slika 1.). Industrijska proizvodnja se u listopadu i studenome nastavila povećavati na tromjesečnoj razini, odražavajući porast proizvodnje u svim glavnim industrijskim grupacijama (slike 3. i 4.). Takva kretanja pritom poglavito odražavaju povećanje industrijske proizvodnje tijekom listopada, dok je u studenome došlo do njezina pada na mjesečnoj razini. Tijekom listopada povećana je i građevinska aktivnost u usporedbi s prosjekom prethodna tri mjeseca, zahvaljujući vidljivom rastu radova na zgradama, dok su se radovi na ostalim građevinama smanjili (slike 5. i 6.). S druge strane, nakon relativno snažnog rasta u prvih devet mjeseci 2017. realni promet od trgovine na malo u listopadu i studenome blago se smanjio na tromjesečnoj razini (Slika 7.).

Tijekom četvrtog tromjesečja 2017. zabilježena su relativno povoljna kretanja potrošačkog i poslovnog optimizma. Tako rezultati Ankete o pouzdanju potrošača za četvrto tromjesečje upućuju na poboljšanje pokazatelja potrošačkog optimizma, a prema rezultatima ankete o poslovnim očekivanjima došlo je i do poboljšanja poslovnog optimizma u građevinarstvu i djelatnostima usluga. Optimizam u industriji i trgovini smanjio se, ali i dalje se zadržava na relativno visokim razinama (Slika 8.).

Povoljna kretanja na tržištu rada nastavila su se i krajem 2017. godine. Ukupan broj zaposlenih tijekom četvrtog tromjesečja zamjetno je porastao u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja, ponajprije zbog povećanja njihova broja u privatnom sektoru (Slika 14.). Istodobno, nezaposlenost se nastavila smanjivati, na što je utjecalo novo zapošljavanje, ali i brisanje iz evidencije zbog ostalih razloga (nepriдрžavanje zakonskih odredbi, odjava s evidencije i nejavljanje). Zbog spomenutih kretanja administrativna stopa nezaposlenosti (prema desezoniranim podacima) u studenome se spustila na 11,7%. Prema posljednjim dostupnim podacima iz Ankete o radnoj snazi za treće tromjesečje 2017. stopa nezaposlenosti spustila se na 10,1%, s 11,4% koliko je iznosila u drugom tromjesečju (Slika 15.). Početkom četvrtog tromjesečja zamjetno se ubrzao rast prosječne nominalne bruto i neto plaće, čemu je najviše pridonio rast plaća u javnom sektoru te industriji (Slika 16.). Rast realnih plaća bio je slabije izražen zbog istodobnog povećanja potrošačkih cijena.

Potrošačke su se cijene, nakon stagnacije u studenome, u prosincu smanjile za 0,3% na mjesečnoj razini (Tablica 1.). Padu potrošačkih cijena u prosincu je najviše pridonijelo sezonsko smanjenje cijena odjeće i obuće te pojeftinjenje prerađenih prehrambenih proizvoda (sira, mlijeka te ulja i masti). Istodobno je taj pad cijena djelomice ublažilo poskupljenje duhana (zbog povećanja trošarina), povrća te goriva i maziva za osobna vozila (zbog povećanja cijena sirove nafte na svjetskom tržištu). Prosječna cijena barela sirove nafte tipa Brent raste već šesti mjesec

zaredom, pa je u prosincu bila viša za 11,4% u odnosu na listopad (Slika 19.). Poskupljenje sirove nafte bilo je rezultat povoljnih globalnih gospodarskih kretanja, dogovora OPEC-a i Rusije o daljnjem ograničavanju proizvodnje te političkih previranja na Bliskom istoku. Nadalje, godišnja stopa ukupne inflacije potrošačkih cijena smanjila se s 1,4%, koliko je iznosila u studenome, na 1,2% u prosincu (Slika 18.). Pritom se u posljednja dva mjeseca 2017. usporio godišnji rast cijena neprerađenih i prerađenih prehrambenih proizvoda, dok se ubrzao godišnji rast cijena ostalih glavnih komponenata indeksa potrošačkih cijena. Temeljna inflacija je stabilna te se u studenome i prosincu zadržala na razini od 1,4%, koliko je iznosila i u prethodna tri mjeseca.

Početak četvrtog tromjesečja dinamika robnog izvoza znatno se ubrzala, dok je uvoz nastavio lagano rasti. Pritom se ukupan robni izvoz u listopadu 2017. povećao za 6,7% u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja (Slika 10.). Tome je poglavito pridonio rast izvoza nafte i naftnih derivata, dok je rast izvoza suženog agregata (bez nafte i brodova) bio slabiji i iznosio je 2,3%. Povoljna su ostvarenja pritom zabilježena kod, među ostalim, izvoza prehrambenih proizvoda, uljanog sjemenja i plodova, pluta i drva, zemnog i industrijskog plina te odjeće. Istodobno je robni uvoz nastavio jačati sličnim intenzitetom kao u prva tri tromjesečja 2017., povećavši se za 1,0% kao posljedica rasta uvoza nafte i naftnih derivata te ostalih prijevoznih sredstava (Slika 11.). Za razliku od toga, uvoz ostale robe smanjio se za 1,8%, na što je ponajviše djelovao niži uvoz električne energije te zemnog i industrijskog plina, prehrambenih proizvoda, kapitalnih proizvoda, kao i medicinskih i farmaceutskih proizvoda.

Nominalni tečaj kune prema euru u prosincu je bio stabilan te se većinom kretao u vrlo uskom rasponu od $\pm 0,1%$ oko prosječne vrijednosti od 7,54 EUR/HRK (Slika 21.). Tome su pridonijele i devizne intervencije HNB-a, koji je u prosincu od poslovnih banaka otkupio ukupno 765,5 mil. EUR. Na samom kraju mjeseca tečaj je ojačao na 7,51 EUR/HRK, što je aprecijacija od 0,4% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Kuna je blago ojačala i prema većini ostalih valuta najvažnijih trgovinskih partnera, pa je na kraju prosinca indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune bio za 0,3% niži nego na kraju studenoga.

Pod utjecajem ekspanzivne monetarne politike ESB-a i visoke likvidnosti bankovnog sustava europodručja kratkoročne kamatne stope na europskom tržištu novca zadržale su se u negativnom području sve do kraja 2017. godine. Tako je na kraju prosinca prekonocna kamatna stopa na bankarskom tržištu europodručja EONIA iznosila $-0,35%$, a šestomjesečni EURIBOR $-0,27%$ (Slika 24.). Premija za rizik europskih zemalja s tržištima u nastajanju nije se značajnije mijenjala tijekom posljednja tri mjeseca, no, u usporedbi s razinom na početku godine, najveće smanjenje (od 124 bazna boda) zabilježila je premija za rizik Hrvatske. Na razini od 96 baznih bodova na kraju prosinca

1 Za detalje vidi rad D. Kunovca i B. Špalata: Brza procjena BDP-a upotrebom dostupnih mjesečnih indikatora (I-42, lipanj 2014.).

premija za rizik za Hrvatsku bila je gotovo jednaka premiji za rizik Bugarske i Rumunjske (Slika 25.).

Likvidnost domaćega financijskog sustava, potpomognuta ekspanzivnom monetarnom politikom HNB-a, zadržala se na visokoj razini i tijekom posljednja dva mjeseca 2017. Otkupima deviza od banaka tijekom studenoga, a posebice prosinca ukupno je kreirano 6,1 mlrd. kuna, što je pridonijelo rekordno visokom prosječnom višku kunske likvidnosti u iznosu od 19,1 mlrd. kuna u prosincu. Kao rezultat visoke likvidnosti, na domaćem međubankovnom prekonoćnom tržištu nije zabilježen značajan promet, a prosječna kamatna stopa iznosila je 0,10% (Slika 54.). Istodobno se kamatna stopa na jednogodišnje kunske trezorske zapise bez valutne klauzule spustila u prosincu na dosad najnižu razinu od 0,20%.

Kamatne stope na novoodobrene kredite banaka nefinancijskim društvima i stanovništvu smanjile su se tijekom listopada i studenoga 2017. (slike 28., 29. i 30.). Kod kredita poduzetima najznačajnije su se smanjile kamatne stope na prvi put odobrene kunske kredite za obrtna sredstva uz valutnu klauzulu (Slika 31.), dok su kod stanovništva najveći pad zabilježile kamatne stope na ponovno ugovorene stambene kredite u domaćoj valuti (Slika 32.) kao i kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke kredite u kunama (Slika 33.). Kamatne su se stope na oročene depozite tijekom listopada i studenoga povećale, što je posebice bilo zamjetno kod nefinancijskih društava zbog promjene strukture oročenih depozita (slike 34. i 35.). Kao rezultat opisanih kretanja, razlika kamatnih stopa između kredita i depozita u studenome se smanjila na 5,58 postotnih bodova na nove kredite i depozite te na 4,82 postotna boda na stanja kredita i depozita (Slika 37.).

Monetarna kretanja u studenome 2017. obilježio je pad ukupnih likvidnih sredstava, M4, u iznosu od 2,5 mlrd. kuna uglavnom pod utjecajem ulaganja ostalih domaćih financijskih institucija u novu inozemnu državnu obveznicu, pa se na godišnjoj razini rast ukupnih likvidnih sredstava usporio u odnosu na prethodni mjesec na 3,1% (isključujući utjecaj tečajnih promjena, Slika 49.). Godišnja stopa rasta užega monetarnog agregata, novčane mase (M1), nije se znatnije promijenila u odnosu na prethodni mjesec te je krajem studenoga iznosila 20,2% (Slika 48.), dok je kod kvazinovca zabilježen godišnji pad od 3,0% (isključujući utjecaj tečajnih promjena). Na strani aktive bilance monetarnih institucija istovremeno su ostvareni snažno smanjenje neto domaće aktive (NDA) i povećanje neto inozemne aktive (NIA), što je posljedica izrazitog povećanja deviznih depozita države kod HNB-a (za 8,7 mlrd. kuna) zbog priljeva eurskih novčanih sredstava od izdane obveznice. Država je ta novčana sredstva upotrijebila za restrukturiranje svojeg duga (tj. duga javnih poduzeća u cestovnom sektoru koja se uključuju u tzv. opću državu), pa su se do kraja prosinca 2017. devizni depoziti države kod HNB-a smanjili u podjednakom iznosu.

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim središnje države) povećali su se tijekom studenoga, pri čemu se godišnja stopa rasta ubrzala na 2,7% (na osnovi transakcija, Slika 40.). Povećanju ukupnih plasmana pridonijeli su u prvom redu rast plasmana stanovništvu i ostalim domaćim financijskim institucijama. No, ostvaren je i rast plasmana

nefinancijskim društvima nakon što su se smanjivali tijekom prethodna tri mjeseca. Pritom se godišnji rast plasmana nefinancijskim društvima ubrzao na 2,5% (Slika 41.), a stanovništvu na 3,4% (Slika 42.). Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima stanovništvu nastavio je višegodišnji trend rasta i dosegnuo krajem studenoga gotovo 48% (Slika 47.). Ako se promatra nominalno stanje plasmana, oni su na kraju studenoga 2017. bili za 0,6% manji nego na kraju istog mjeseca prethodne godine, što je većinom posljedica prodaja nenaplativih plasmana. Što se tiče kreditiranja države, plasmani banaka središnjoj državi na kraju studenoga ubrzali su godišnji pad na 5,0% (Slika 46.).

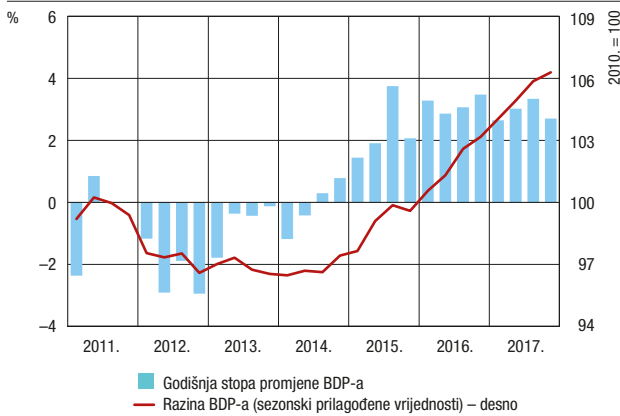
Bruto međunarodne pričuve, unatoč padu u prosincu zbog smanjenja deviznog depozita središnje države, tijekom cijele 2017. povećale su se za 2,2 mlrd. EUR ili 16,2% te su na kraju godine iznosile 15,7 mlrd. EUR (Slika 56.). Na rast pričuva u 2017. najviše su utjecali otkupi deviza od banaka (1,8 mlrd. EUR) te viša razina ugovorenih repo poslova u odnosu na kraj 2016. godine (za 0,6 mlrd. EUR). Neto međunarodne pričuve povećale su se tijekom 2017. za 1,6 mlrd. EUR ili 12,9% te su krajem godine iznosile 13,7 mlrd. EUR.

Neto inozemni dug tijekom listopada 2017. blago se smanjio, nakon izraženog pada u trećem tromjesečju za 3,4 mlrd. EUR (Slika 60.). Pritom se i u listopadu nastavio trend poboljšanja neto inozemne pozicije kreditnih institucija, iako značajno slabijim intenzitetom nego tijekom ljetnih mjeseci. Osim toga, svoju pozitivnu neto inozemnu poziciju blago je poboljšala i središnja banka, ponajprije otkupom deviza od banaka. S druge strane, nakon snažnog razduživanja tijekom prethodnog dijela godine, inozemni dug države u listopadu je vrlo blago porastao kao rezultat kreditnog zaduženja HBOR-a. Ostali domaći sektori zabilježili su blagi rast neto inozemnog duga prema vlasnički povezanim vjerovnicima.

Podaci Ministarstva financija upućuju na nastavak fiskalne prilagodbe i u drugoj polovini 2017. godine. Ukupni su se prihodi opće države (metodologija GFS 2001) tako u razdoblju od srpnja do rujna povećali za 2,2% u odnosu na isto razdoblje 2016., dok su rashodi stagnirali. Prema gotovinskim podacima za listopad rast prihoda i stagnacija rashoda nastavili su se i na početku posljednjeg tromjesečja 2017. godine. Zbog povoljnih fiskalnih ostvarenja izmjenama i dopunama državnog proračuna i financijskih planova izvanproračunskih korisnika iz studenoga prošle godine znatno je umanjeno očekivani manjak proračuna opće države za 2017. prema metodologiji ESA 2010, na 0,6% BDP-a (za 0,7 postotnih bodova).

Dug konsolidirane opće države na kraju je rujna 2017. bio nešto iznad razine s kraja 2016., dosegnuvši 291,6 mlrd. kuna, dok se njegov udio u BDP-u na kraju rujna smanjio na 81% (Slika 63.). Država je i u drugoj polovini 2017. nastavila povoljno refinancirati svoje obveze te je zadržala i visoku likvidnost. U studenome je izdana inozemna obveznica u iznosu od 1,275 mlrd. EUR u sklopu financijskog restrukturiranja duga javnih poduzeća u cestovnom sektoru te domaća obveznica u iznosu od 5,8 mlrd. kuna. U studenome su također izdani i trezorski zapisi nominirani u eurima u visini od 1,5 mlrd. EUR s rokom dospijanja od 455 dana uz zamjetno smanjenje prinosa u odnosu na onaj koji se plaćao na ranija izdanja.

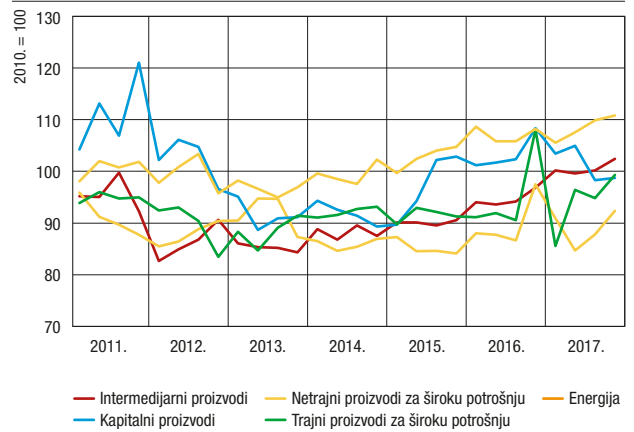
Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

Napomena: Podatak za četvrto tromjesečje 2017. odnosi se na Mjesečni pokazatelj realne gospodarske aktivnosti HNB-a, procijenjen na temelju podataka objavljenih od 3. siječnja 2018.

Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

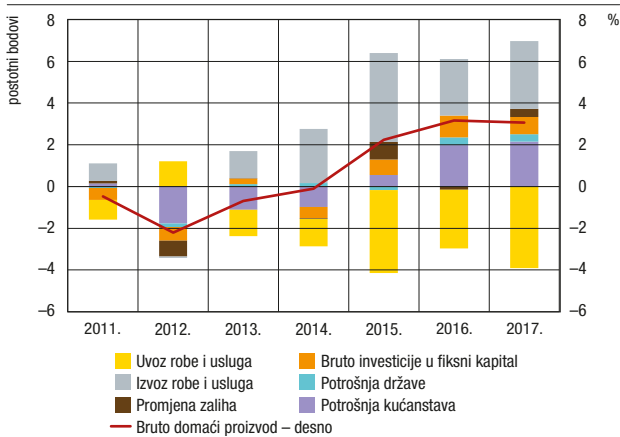
Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama
sezonski prilagođeni indeksi

Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao prosjek mjesečnih podataka.

Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

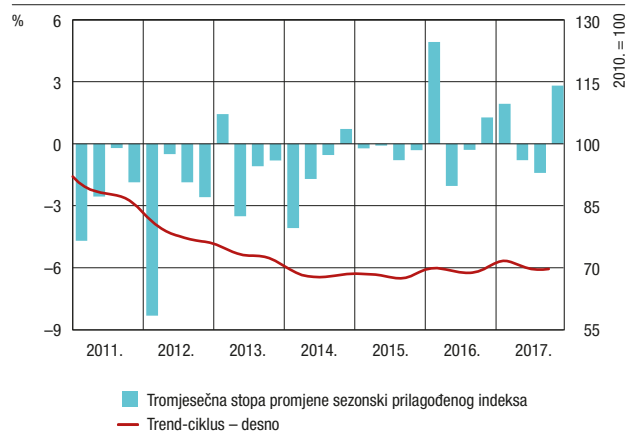
Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

Napomena: Projekcija za 2017. preuzeta je iz službene projekcije HNB-a iz prosinca 2017.

Izvori: DZS

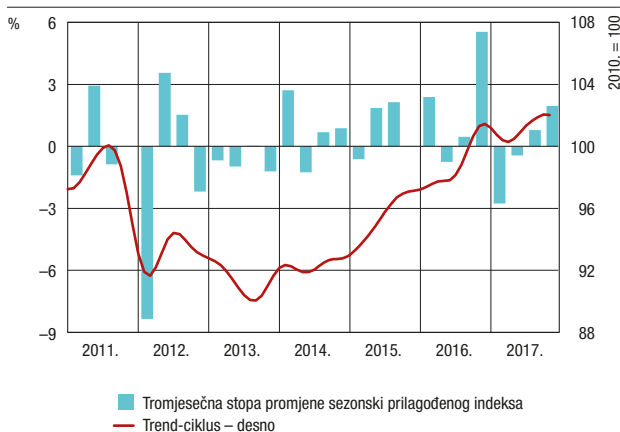
Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

Napomena: Podatak za četvrto tromjesečje 2017. odnosi se na listopad.

Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

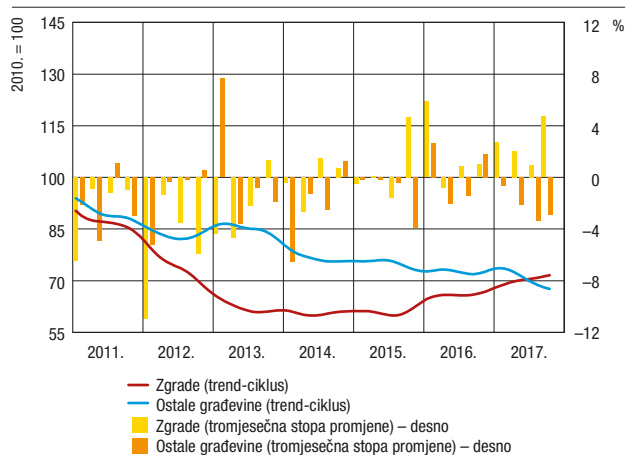
Slika 3. Industrijska proizvodnja

Napomena: Podatak za četvrto tromjesečje 2017. odnosi se na listopad i studeni.

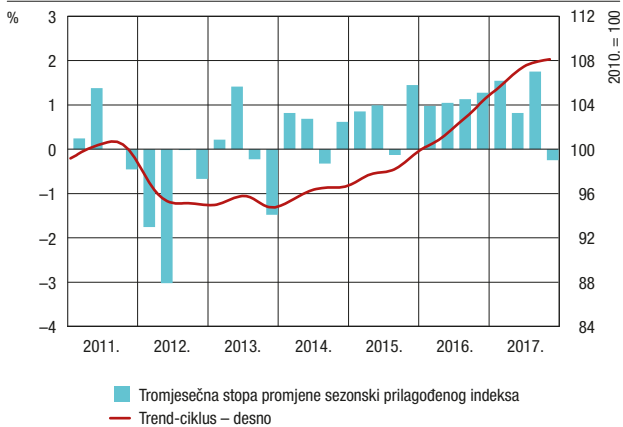
Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 6. Zgrade i ostale građevine

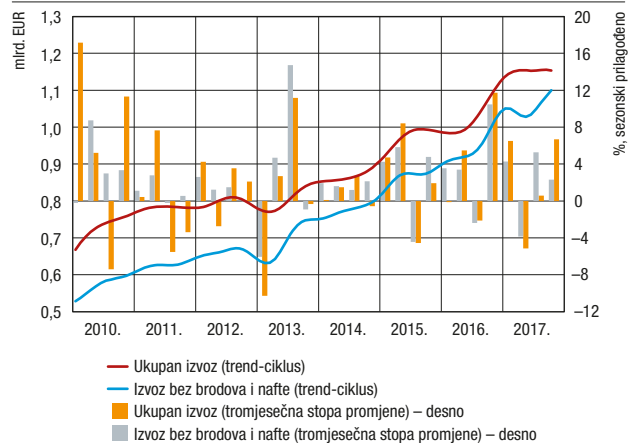
Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

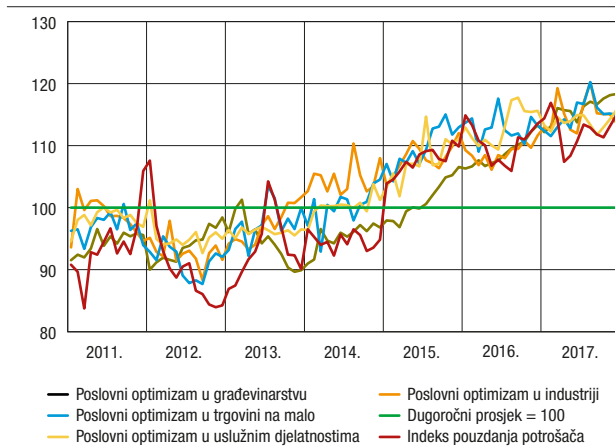
Napomena: Podatak za četvrto tromjesečje 2017. odnosi se na listopad i studeni.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Robni izvoz (fob)

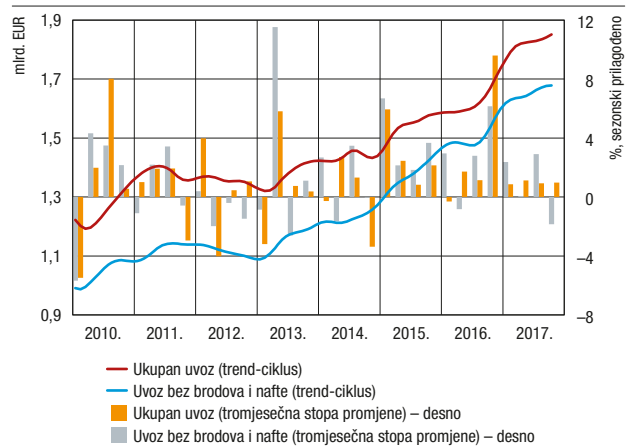
Napomena: Podatak za četvrto tromjesečje 2017. odnosi se na listopad.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

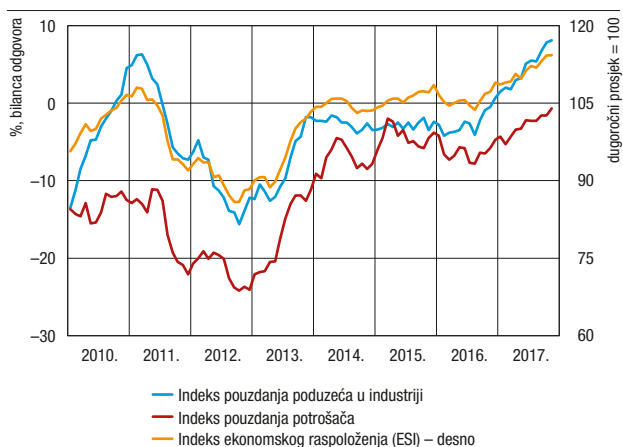
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Robni uvoz (cif)

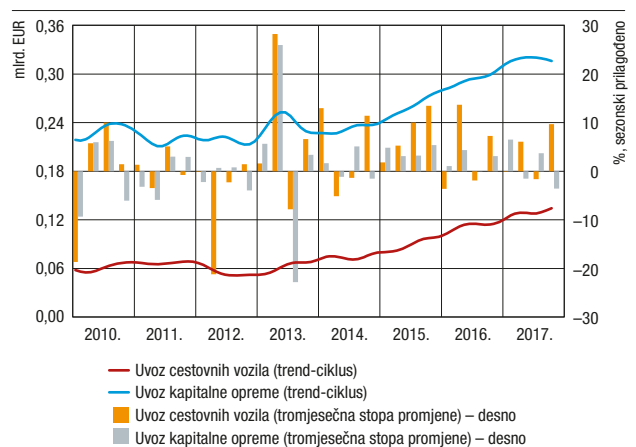
Napomena: Podatak za četvrto tromjesečje 2017. odnosi se na listopad.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u sezonski prilagođene serije

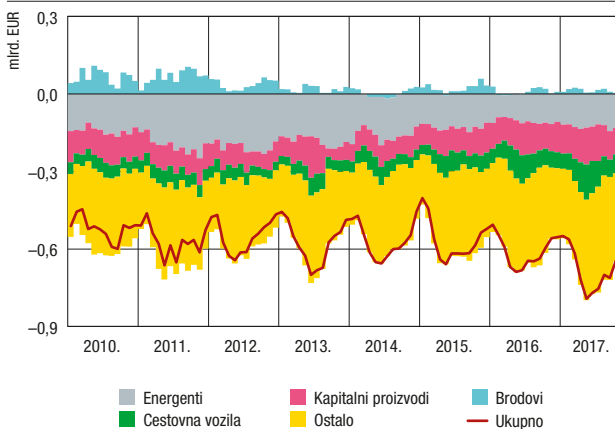
Izvor: Eurostat

Slika 12. Uvoz kapitalne opreme i cestovnih vozila (cif)

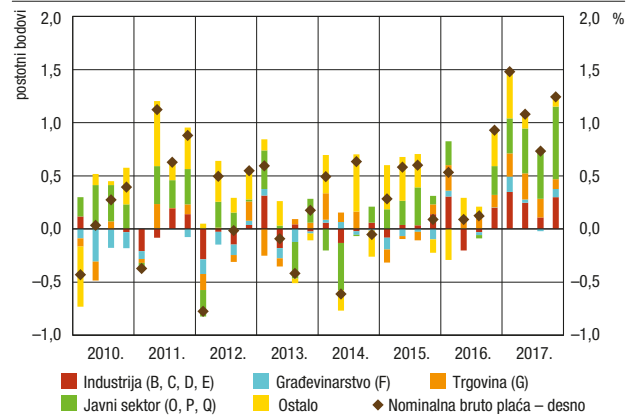
Napomena: Uvoz kapitalne opreme odnosi se na odsjeke SMTK-a 71 – 77.
Podatak za četvrto tromjesečje 2017. odnosi se na listopad.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 13. Saldo robe razmjene
tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka

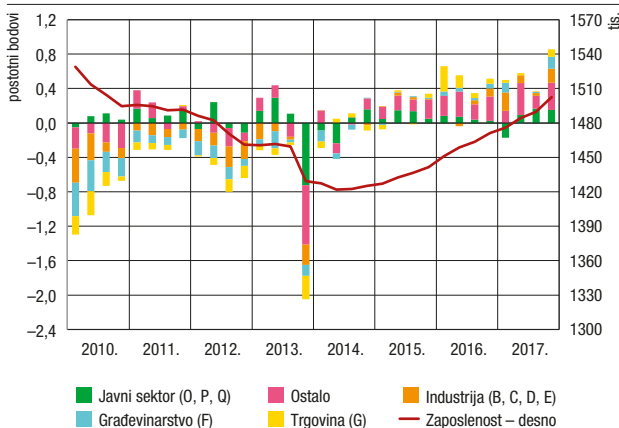
Napomena: Serije su prikazane kao tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka.
Izvor: DZS

Slika 16. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

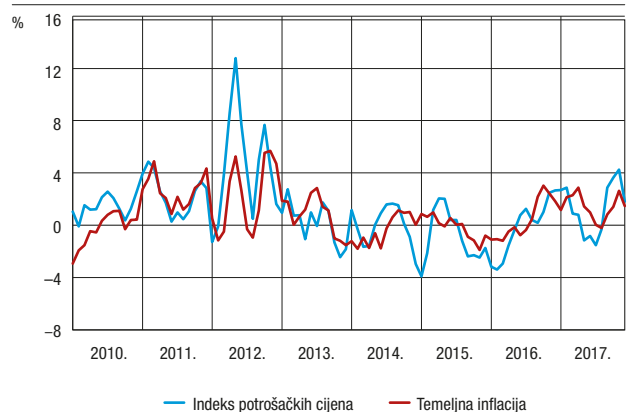
Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD. Podaci za četvrto tromjesečje odnose se na listopad i studeni.
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 14. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

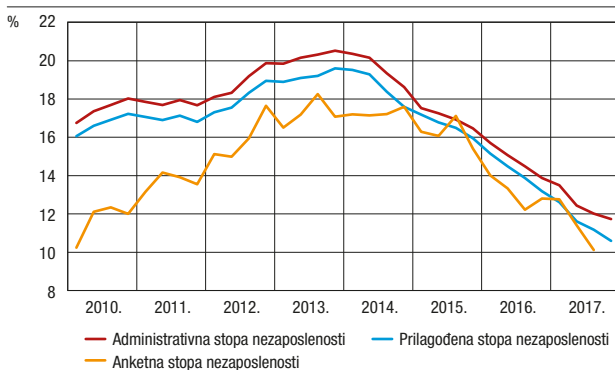
Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 17. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

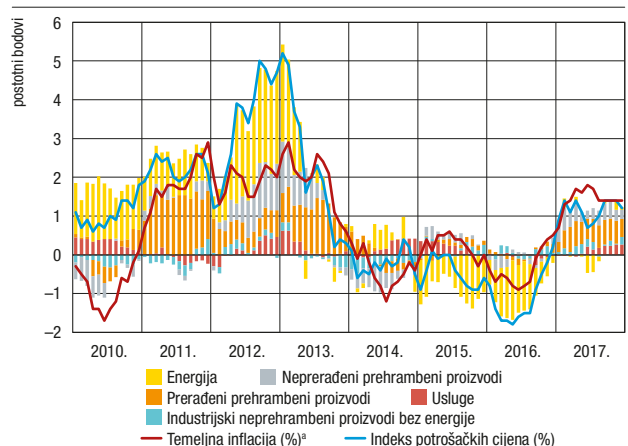
^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.
Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 15. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

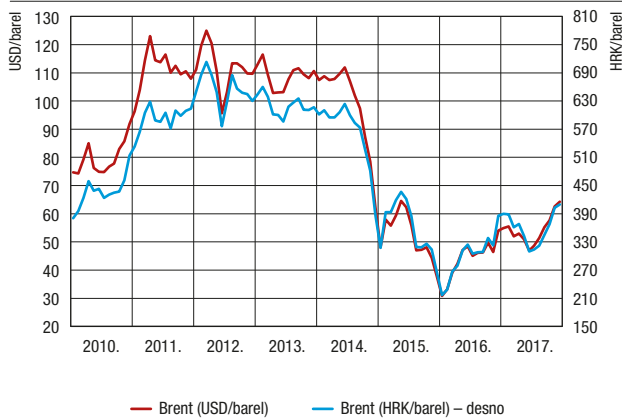
Napomena: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. koriste se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a). Podaci administrativne i prilagođene stope nezaposlenosti za četvrto tromjesečje odnose se na listopad i studeni.
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 18. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenata inflaciji potrošačkih cijena

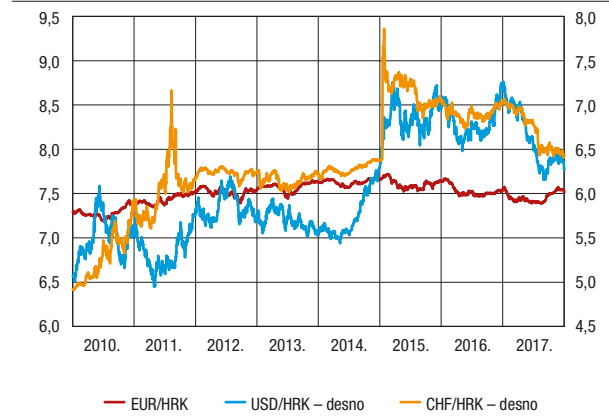

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.
Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 19. Cijene sirove nafte (Brent)

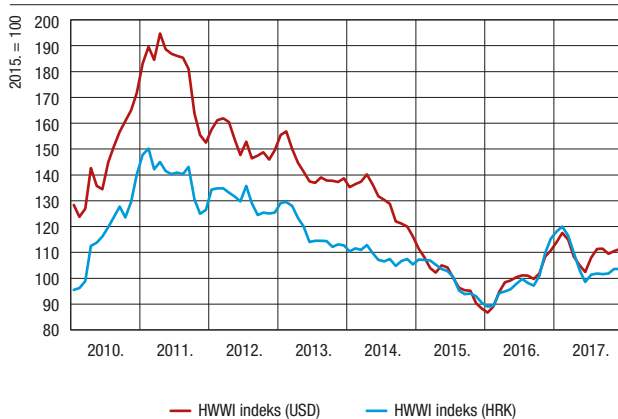

Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

Slika 21. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku
srednji tečaj HNB-a

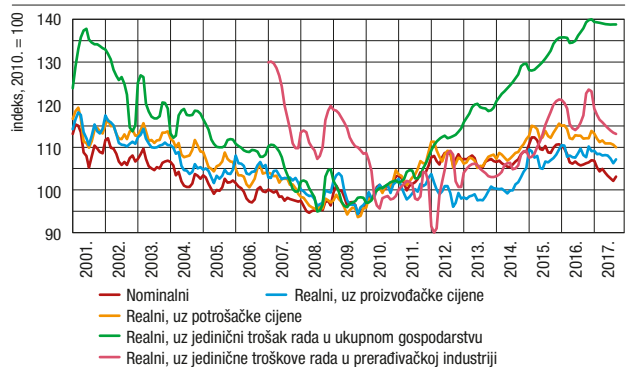
Izvor: HNB

Slika 20. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

Izvori: HWWI; izračun HNB-a

Slika 22. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izražena kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuju efektivnu aprecijaciju kune.

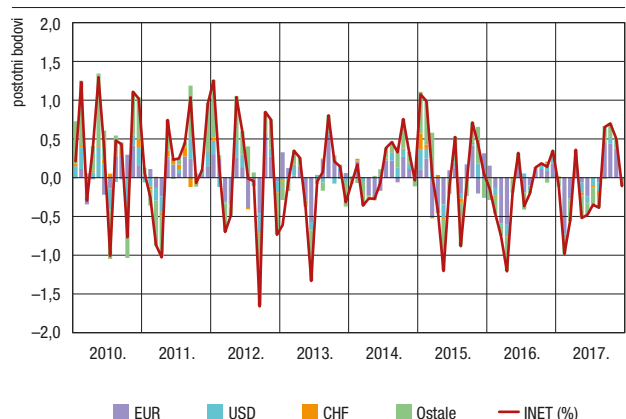
Izvor: HNB

Tablica 1. Cjenovni pokazatelji
godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	XI.17.	XII.17.	XII.16.	XII.17.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	1,4	1,2	-0,2	-0,3
Energija	1,2	0,4	1,2	0,3
Nepretrađeni prehrambeni proizvodi	3,0	2,6	1,5	1,1
Prerađeni prehrambeni proizvodi	2,6	2,0	0,0	-0,5
Industrijski neprehrambeni proizvodi bez energije	0,1	0,8	-2,2	-1,6
Usluge	1,0	1,0	0,2	0,1
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	1,4	1,4	-0,6	-0,7
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	4,0	2,1	1,7	-0,1
Cijene sirove nafte Brent (USD)	34,8	18,8	16,4	2,6
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata u USD)	1,9	0,5	2,2	0,8

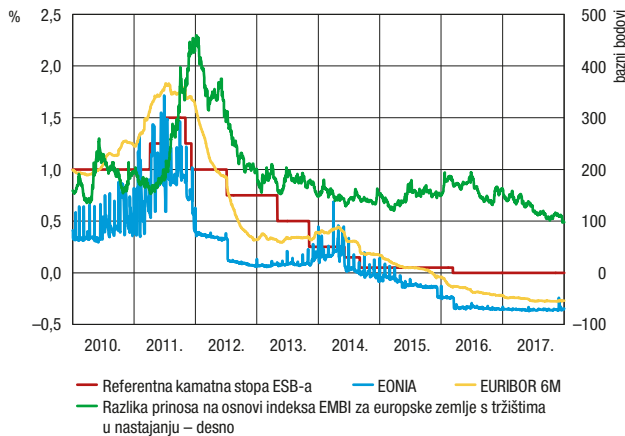
Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

Slika 23. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)^a Negativne vrijednosti označuju doprinos aprecijaciji INET-a.

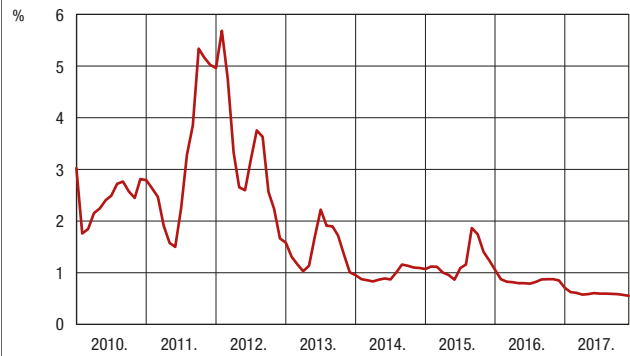
Izvor: HNB

Slika 24. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

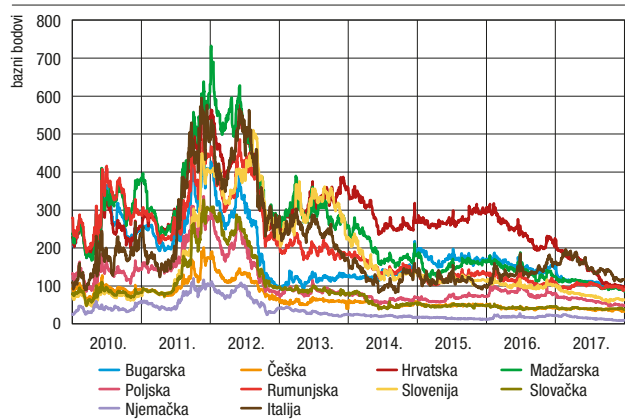
Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

Slika 27. Kamatne stope kotirane na međubankovnom tržištu (ZIBOR 3 mj.)
mjesečni prosjeci jednostavnih dnevnih prosjeka kotacija banaka

Izvor: HNB

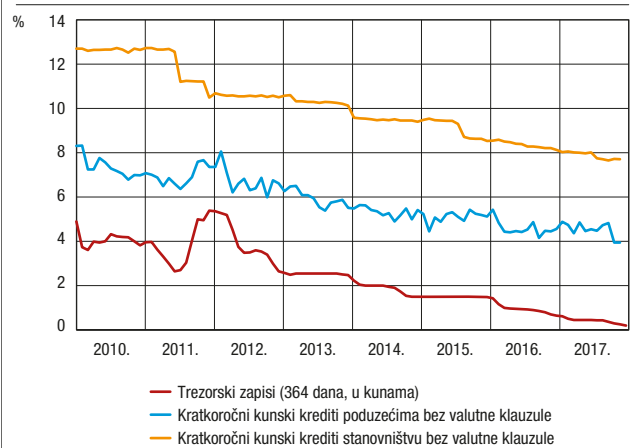
Slika 25. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

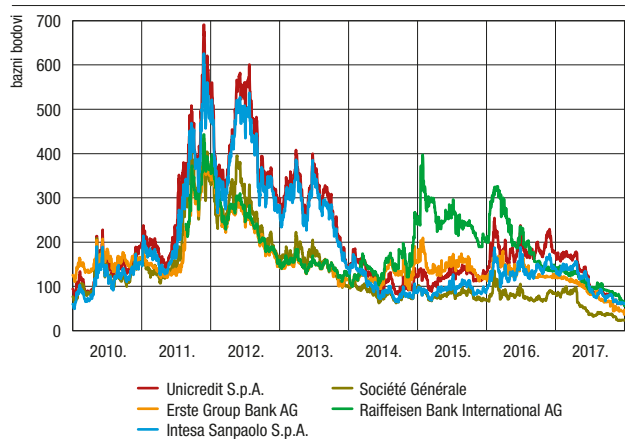
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 28. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

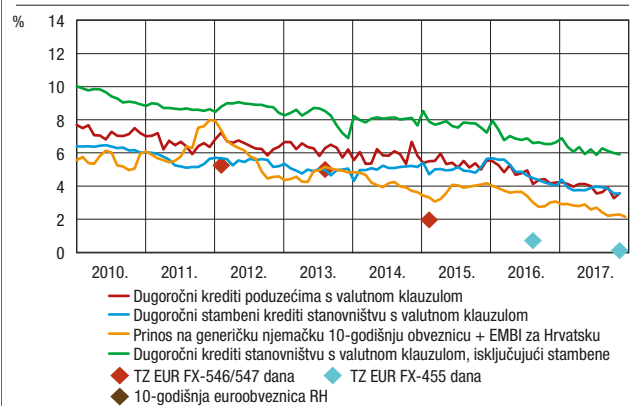
Izvori: MF; HNB

Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

Izvor: S&P Capital IQ

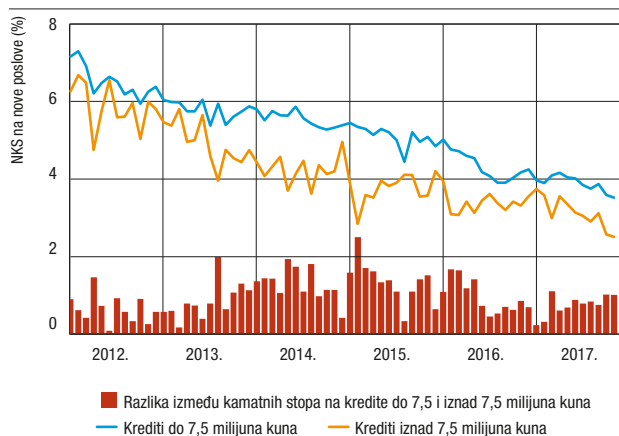
Slika 29. Dugoročni troškovi financiranja u kunama s valutnom klauzulom i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

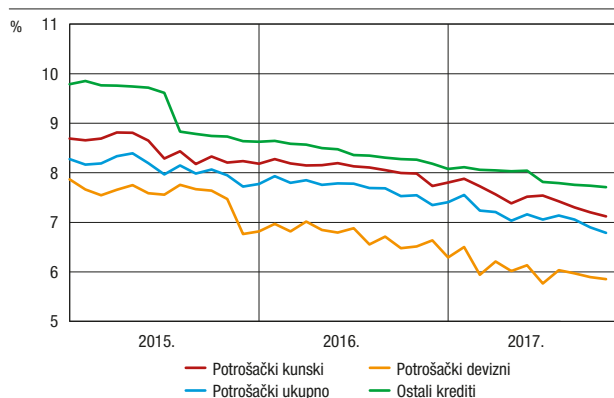
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 30. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

Izvor: HNB

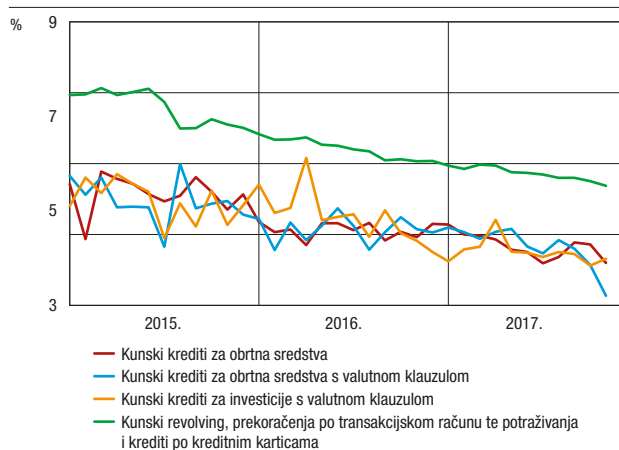
Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnovne kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunske.

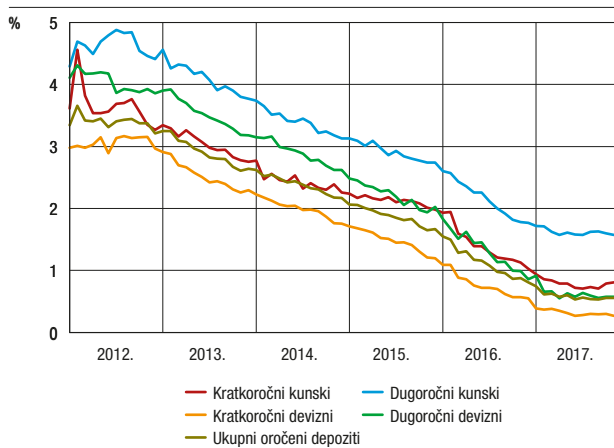
Izvor: HNB

Slika 31. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

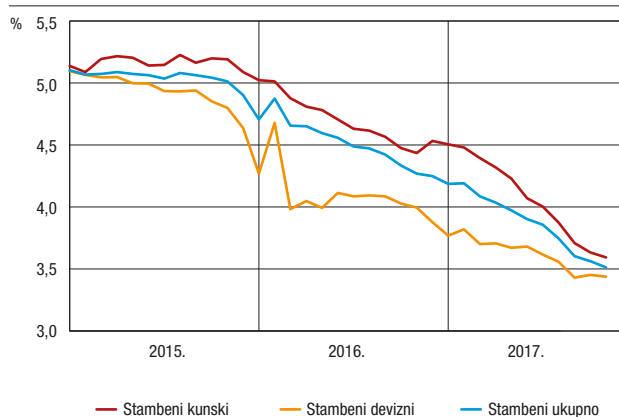
Izvor: HNB

Slika 34. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

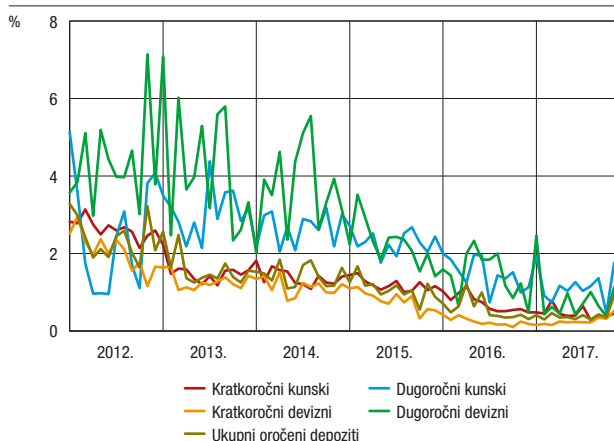
Izvor: HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

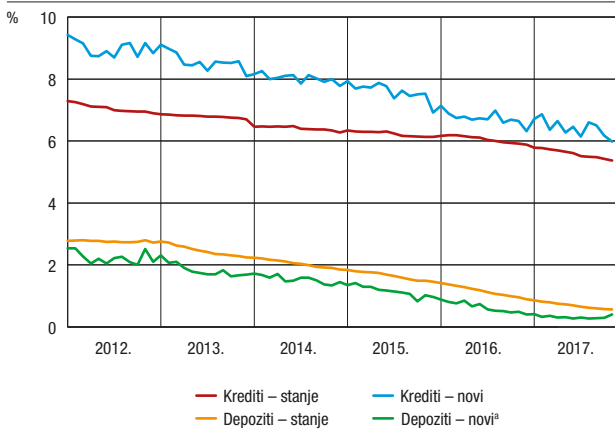
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

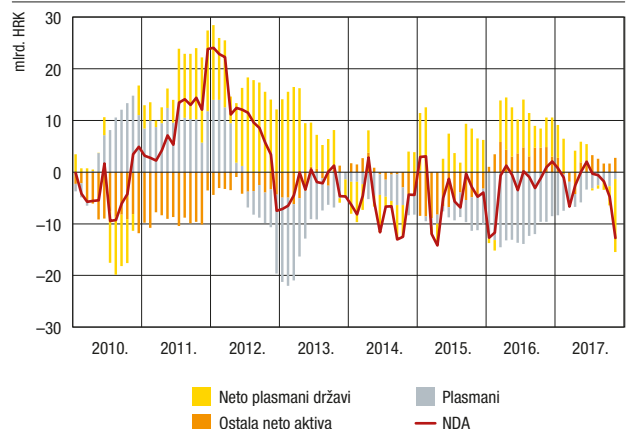
Izvor: HNB

Slika 36. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

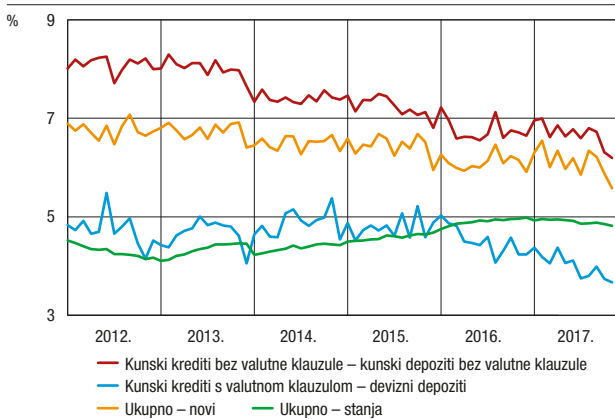
^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.
Izvor: HNB

Slika 39. Neto domaća aktiva, struktura apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

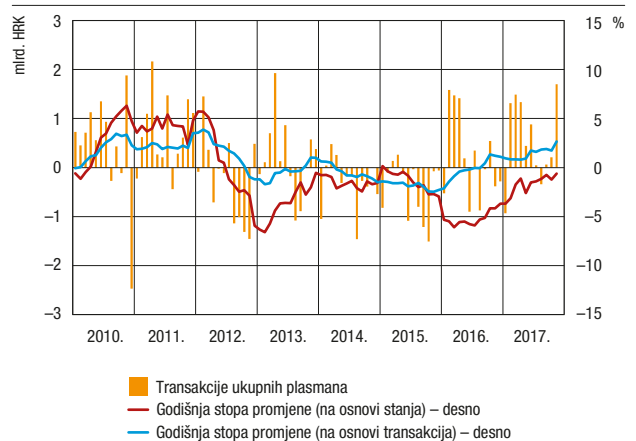
Izvor: HNB

Slika 37. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

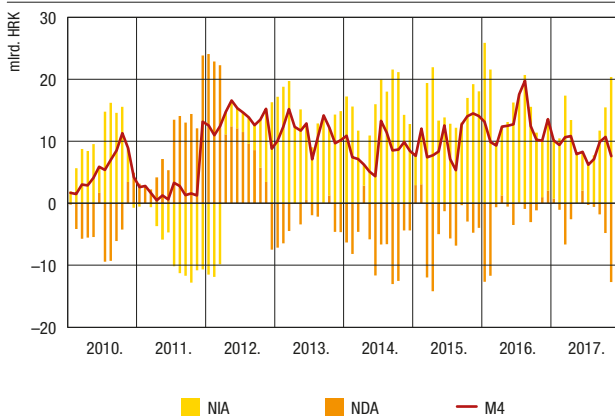
Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).
Izvor: HNB

Slika 40. Plasmani

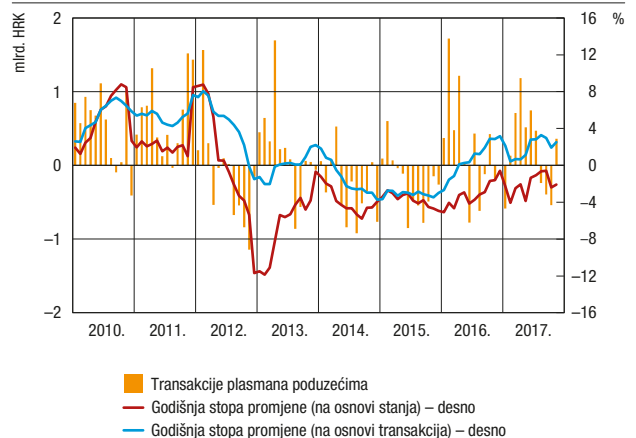
Izvor: HNB

Slika 38. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4) apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

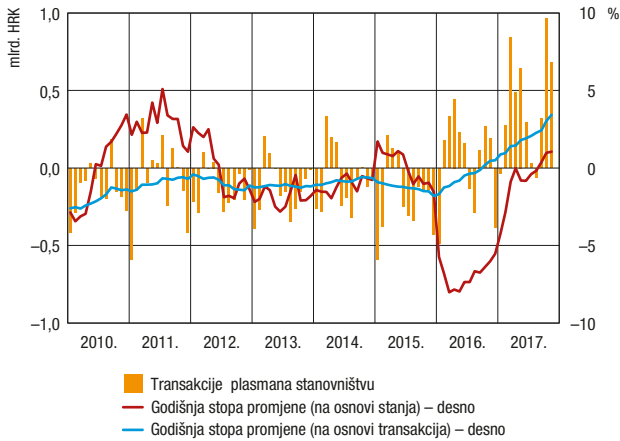
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani poduzećima

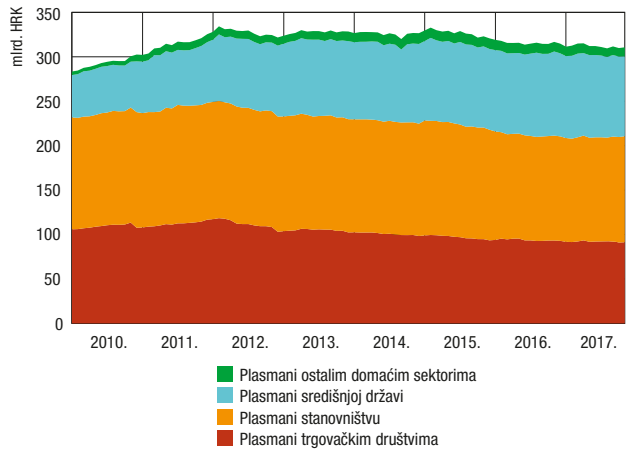
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani stanovništvu

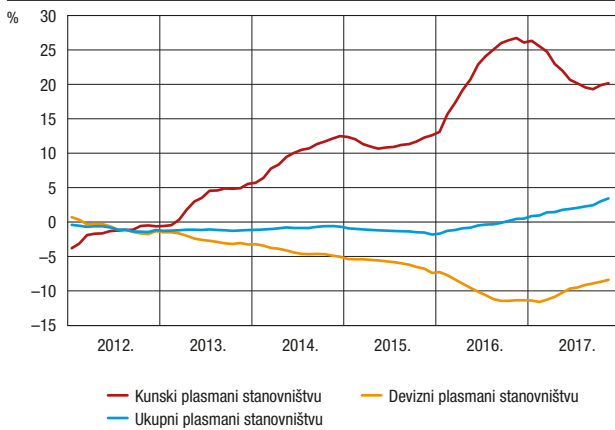
Izvor: HNB

Slika 45. Struktura plasmana kreditnih institucija

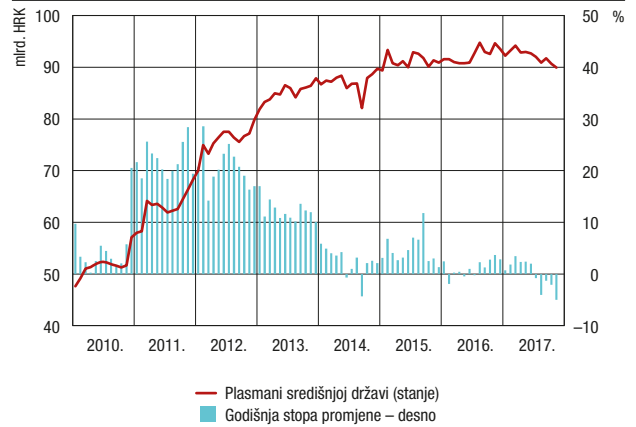
Izvor: HNB

Slika 43. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

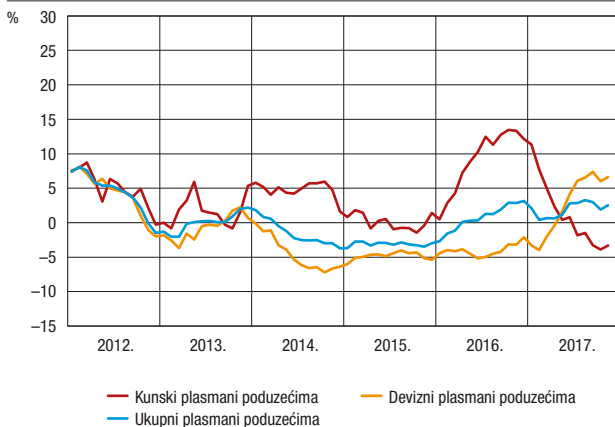
Izvor: HNB

Slika 46. Plasmani kreditnih institucija i novčanih fondova središnjoj državi

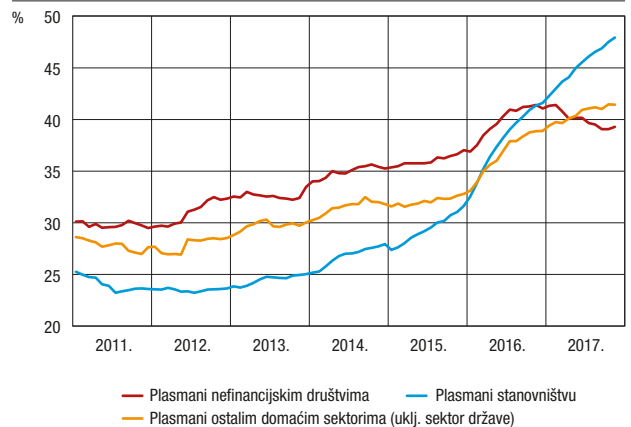
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

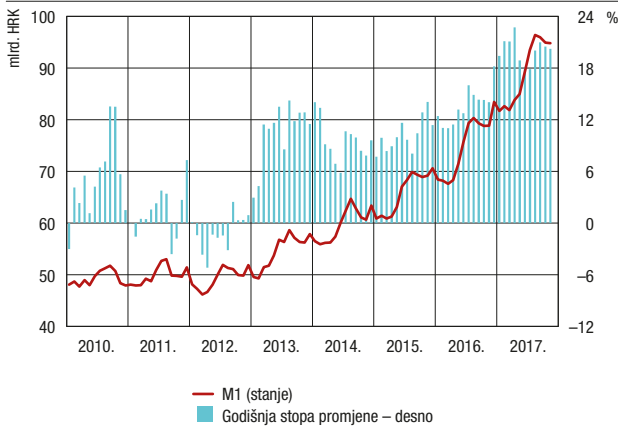
Izvor: HNB

Slika 47. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

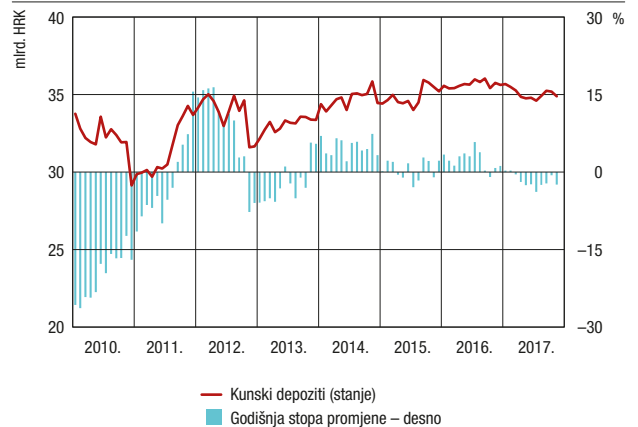
Izvor: HNB

Slika 48. Novčana masa

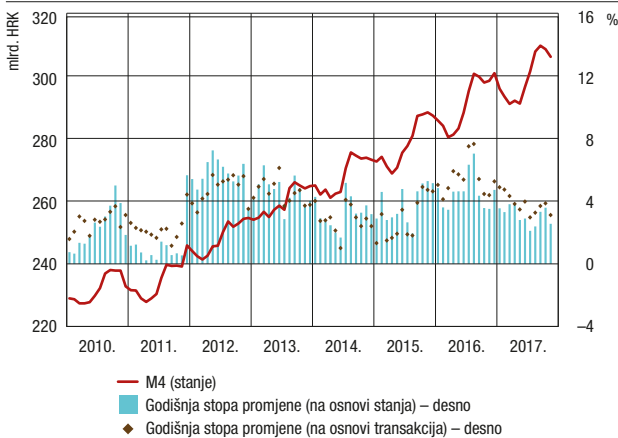
Izvor: HNB

Slika 51. Kunski štedni i oročeni depoziti

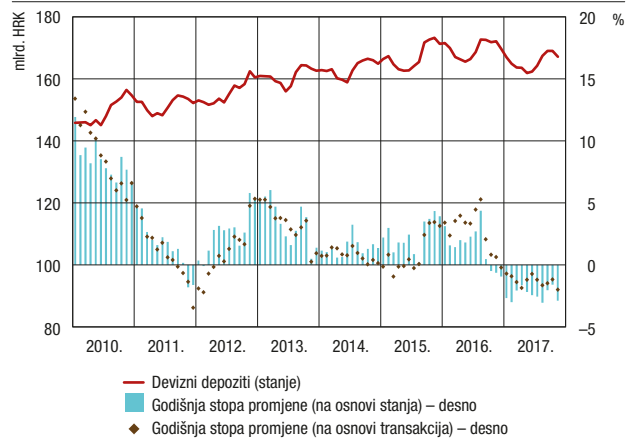
Izvor: HNB

Slika 49. Ukupna likvidna sredstva (M4)

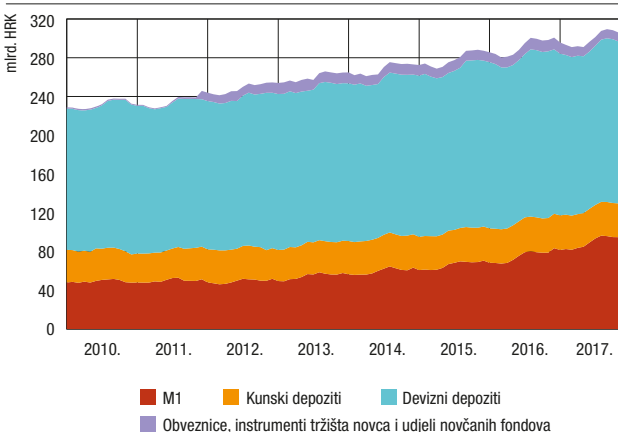
Izvor: HNB

Slika 52. Devizni depoziti

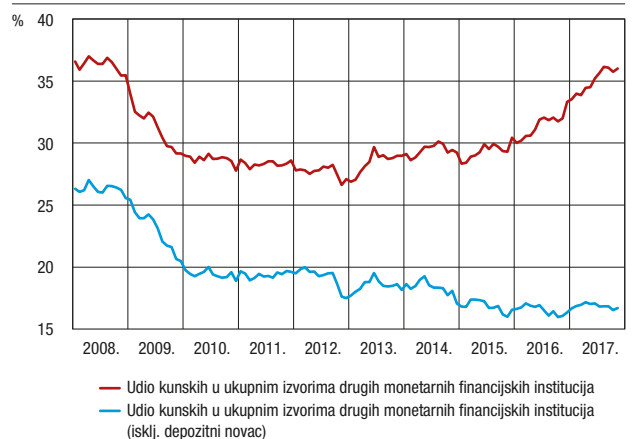
Izvor: HNB

Slika 50. Struktura monetarnog agregata M4

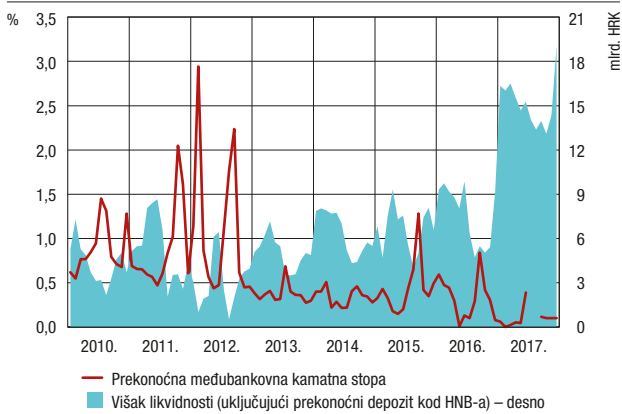
Izvor: HNB

Slika 53. Udio kunskih izvora

Izvor: HNB

Slika 54. Likvidnost banaka i prekonočna međubankovna kamatna stopa

Napomena: Višak likvidnosti jest razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve.

Izvor: HNB

Tablica 2. Platna bilanca^a

preliminarni podaci, u milijunima eura

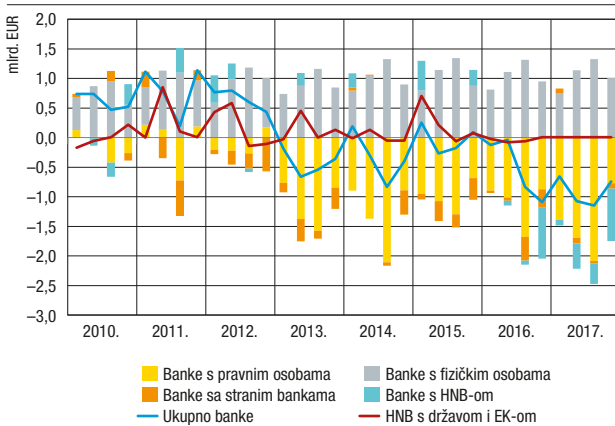
	2016.	3. tr. 2017. ^a	Indeksi	
			2016./2015.	3. tr. 2017. ^a /2016.
Tekuće transakcije	2.018,8	1.172,0	58,1	154,5
Kapitalne transakcije	320,7	597,5	186,3	64,3
Financijske transakcije (bez pričuve)	1.112,8	1.327,7	119,3	30,1
Međunarodne pričuve HNB-a	745,3	-264,7	-	-
Neto pogreške i propusti	-481,5	-432,1	89,8	23,7

^a Odnosi se na zbroj posljednjih četiriju tromjesečja.

Napomena: Prema 6. izdanju Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6)

Izvor: HNB

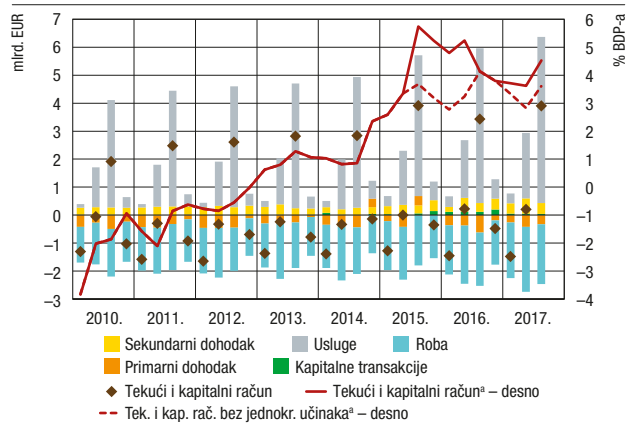
Slika 55. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu. Podaci za četvrto tromjesečje 2017. odnose se na listopad.

Izvor: HNB

Slika 57. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

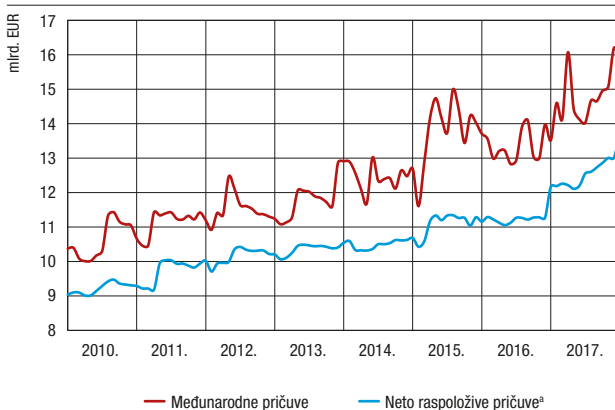

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski frank u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017.

Izvor: HNB

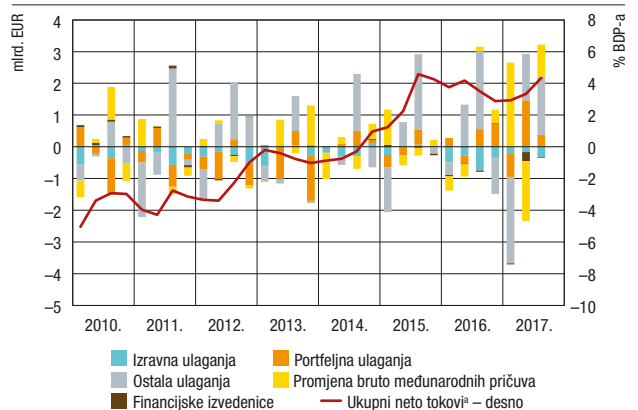
Slika 56. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

Slika 58. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

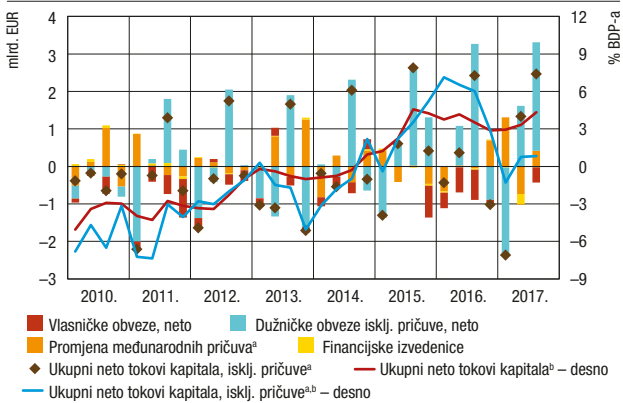

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).

Izvor: HNB

Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu

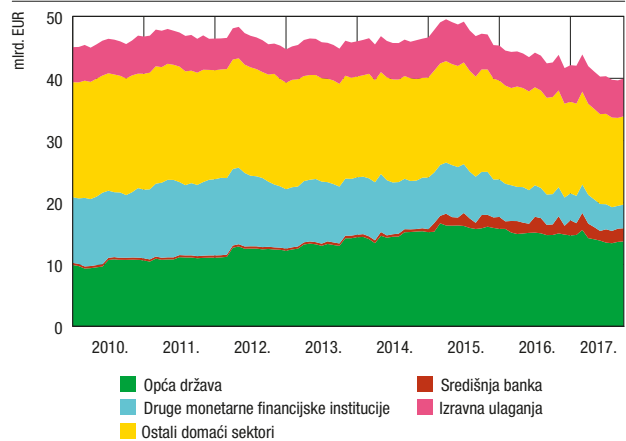
^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.

^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

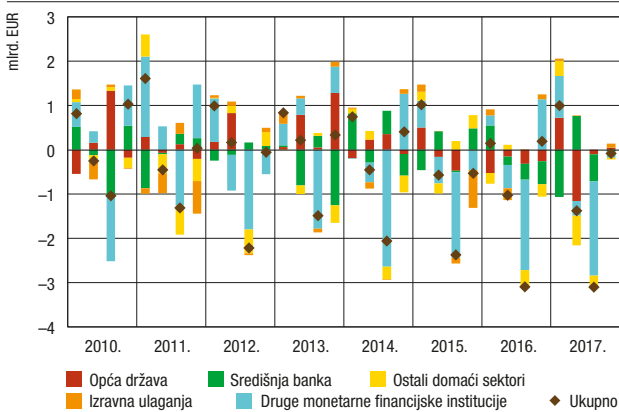
Izvor: HNB

Slika 62. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

Izvor: HNB

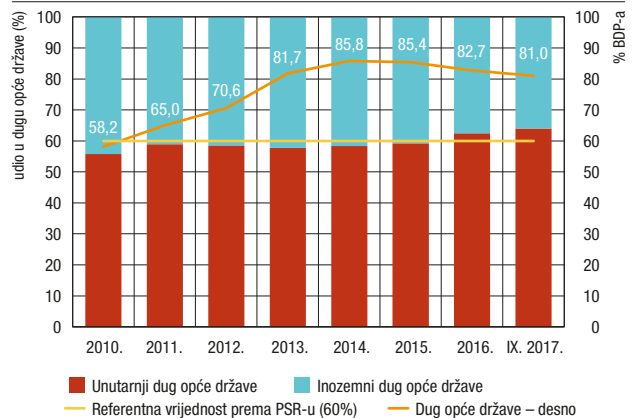
Slika 60. Transakcije neto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjeno za dužnička potraživanja prema inozemstvu. Podaci za četvrto tromjesečje 2017. odnose se na listopad.

Izvor: HNB

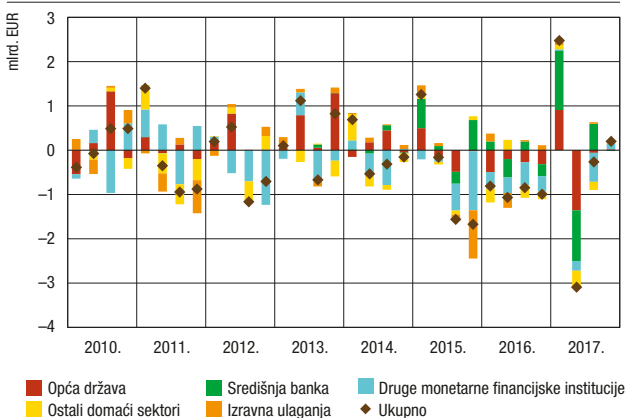
Slika 63. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Slika 61. Transakcije bruto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Podaci za četvrto tromjesečje 2017. odnose se na listopad.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I.–VI. 2016.	I.–VI. 2017.
Ukupni prihodi	77.740	77.561
Izravni porezi	11.227	11.454
Neizravni porezi	31.920	32.614
Socijalni doprinosi	20.038	20.773
Ostalo	14.555	12.720
Ukupni rashodi	81.572	78.708
Socijalne naknade	27.709	28.046
Subvencije	2.883	1.517
Kamate	5.690	5.566
Naknade zaposlenicima	19.386	19.793
Intermedijarna potrošnja	14.104	14.838
Investicije	5.448	4.199
Ostalo	6.352	4.748
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)	-3.833	-1.148

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države

prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I.-X. 2016.	I.-X. 2017.
1. Prihodi	113.442	117.610
2. Prodaja nefinancijske imovine	331	550
3. Rashodi	109.854	110.036
4. Nabava nefinancijske imovine	3.221	2.496
5. Neto zaduživanje (1+2-3-4)	698	5.628

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države

u milijunima kuna

	I.-IX. 2016.	I.-IX. 2017.
Ukupna promjena duga	-453	2.553
Promjena unutarnjeg duga	7.885	5.886
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	-1.166	1.382
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	13.611	6.820
– Krediti	-4.536	-2.248
Promjena inozemnog duga	-8.338	-3.333
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	-49	125
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	-7.811	-4.145
– Krediti	-477	687

Dodatak:

Promjena ukupno izdanih jamstava	792	384
----------------------------------	-----	-----

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod	PDV	– porez na dodanu vrijednost
BDP	– bruto domaći proizvod	potr.	– potrošnja
BDV	– bruto dodana vrijednost	PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)	PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)	RH	– Republika Hrvatska
BZ	– blagajnički zapisi	SDR	– posebna prava vučenja
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)	SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
dep.	– depoziti	tis.	– tisuća
d. n.	– drugdje nespomenuto	T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
DZS	– Državni zavod za statistiku	TNZ	– Tržište novca Zagreb
EK	– Europska komisija	tr.	– tromjesečje
EMU	– Ekonomska i monetarna unija	TZ	– trezorski zapisi
engl.	– engleski	val.	– valutni
ESB	– Europska središnja banka		
EU	– Europska unija		
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)		
fik.	– fiksni		
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja		
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost		
HAC	– Hrvatske autoceste		
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga		
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak		
HC	– Hrvatske ceste		
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju		
HNB	– Hrvatska narodna banka		
HPB	– Hrvatska poštanska banka		
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)		
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje		
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje		
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje		
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)		
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)		
Ina	– Industrija nafte d.d.		
ind.	– industrijski		
IPC	– indeks potrošačkih cijena		
JTR	– jedinični troškovi rada		
MF	– Ministarstvo financija		
mil.	– milijun		
mlrd.	– milijarda		
MMF	– Međunarodni monetarni fond		
NDA	– neto domaća aktiva		
NIA	– neto inozemna aktiva		
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti		
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)		
OP	– obvezna pričuva		

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave	∅	– prosjek
....	– ne raspolaže se podatkom	a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere	*	– ispravljen podatak
		()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak